

Digitalizálta

**a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ**

308.669

2

1833

MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁGI

NÉVKÖNYV

1833ra.

PESTEN,

TRATTNER-KÁROLYI NYOMTATÁSA.

C23-80C

THE UNITED STATES OF AMERICA

DEPARTMENT OF THE INTERIOR

BUREAU OF LAND MANAGEMENT

WATER RESOURCES DIVISION

REPORT

NO. 100-1000-1000

WATER RESOURCES DIVISION

WATER RESOURCES DIVISION

WATER RESOURCES DIVISION

WATER RESOURCES DIVISION

WATER RESOURCES DIVISION

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁGNAK
az 182⁵/7 Országgyűlés 11d. törvénycikkjénél fogva
törvényes

P Á R T F O G Ó J A.

JÓSEF,

cs. és magyar 's cseh országi k. örökös Herczeg,
austriai Fő Herczeg,

Aranygyapjas,

Sz. István ap. magyar Király

's a' brazíliai császári Rend Nagy Keresztese,

MAGYAR ORSZÁG NÁDORA,

királyi Helytartója 's Fő Kapitánya,

a' Jászok és Kúnok Grófja és Birája,

cs. k. Tábornagy,

két magyar huszár ezereid tulajdonosa,

ns Pest Pilis és Solt törvényesen egyesült Vármegyék

örökös és valóságos Főispánja,

a' magyar kir. Helytartó Tanács

és a' hétszemélyű Főtörvényszék

E L Ő L Ü L Ő J E.

ELŐLÜLŐ.

Gr. Széki TELEKI JÓSEF, \P , a' magyar kir. udv. Cancellariánál Tanácsos és Referendarius, ns Szabolcs Vármegye Főispánja, a' tiszamelléki fő tisz. ref. Superintendens s a' sárospataki Collegium Főcurator. Választatott Posonban Nov. 17d. 1830. *Ujra választ. Pesten Januarius 8d. 1832. Ismét, Posonban Februarius 4d. 1833.*

MÁSOD ELŐLÜLŐ.

Gr. Sárvári Felsővidéki SZÉCHENYI ISTVÁN, az orosz Wladimir Rend 4ik oszt. Vitéze, burkus katonai Érdem R., sardíniai Mórítz és Lázár, a' sicíliai Sz. Ferdinand és Érdem' Rendek Vitéze, \P . Választatott Posonban Nov. 17d. 1830. *Ujra választ. Pesten, Januarius 8d. 1832. Ismét, Posonban Februarius 4d. 1833. Lakik Pesten. M. Dorottya utczá.*

A' Társaság egyéb Tagjai.

IGAZGATÓ TAGOK.

Betűrendben.

Nevük az alaprajz királyi helybenhagyásának felolvasásakor hirdettetett ki Posonban, Novemb. 17d. 1830.

Gr. Kraszna Horkai és Csik Szent Királyi ANDRÁSY GYÖRGY, \P . *Hosszúréten.*

Beleházi BARTAL GYÖRGY, arany sarkantyus Vitéz, a' magyar kir. udv. Cancellariánál Tanácsos és Referendarius. *Bécsben.*

Hg BATTHYÁNY FÜLÖP, Német Ujvár örököse, Strattmanni Gróf, Leopold cs. Rendjének Középszerűsége, \P , ns Vas Vármegye örökös és valóságos Főispánja. *Bécsben.*

- Gr. Cziráki és Dénesfalvi CZIRÁKY ANTAL, Sz. István ap. k. Rend Nagykeresztese, arany sarkantyus Vitéz, † , val. belső titk. Tanácsos, magyar k. helytartói Tanácsos, Septemvir, Ország Birája, ns Fejér Várm. Főispánja és a^o m. kir. Egyetem Elölülője. *Pesten. Halvani utca. Maga házában.*
- Gr. Tarkői és Cserneki DESSEWFFY JÓSEF, több ns Vármegye Táblabirája. *Sz. Mihályon.*
- Gr. Illésházi ILLÉSHÁZY ISTVÁN, Trenchin örökös, Aranygyapjas, kir. Asztalnok, val. belső titkos Tanácsos, † , ns Liptó és Trenchin Várm. örökös és valóságos Főispánja. *Dubniczán.*
- Gr. Nagy Károlyi KÁROLYI GYÖRGY, több ns Várm. Táblabirája. *Pesten. Üllői ut. Maga házában.*
- Gr. Buzini KEGLEVICH GÁBOR, valóságos belső titk., és magyar kir. helytartói Tanácsos, † , Koronaőr, a^o m. kir. udvari Kamaránál Másod Elölülő, ns Nógrád Vármegye Főispánja. *Budán. Bécsi kapu utca. Almási ház.*
- KOLOSVÁRI SÁNDOR, vásárhelyi Apát, veszprimi olvasó Kanonok, és több ns Vármegye Táblabirája. *Veszprimben.*
- Gr. Göncz Ruszkai KORNIS MIHÁLY, az erdélyi Nagy Fejedelemség kir. Kincstartóságánál Tanácsos. *N. Szebenben.*
- Székhelyi MAJLÁTH GYÖRGY, Sz. István ap. Kir. Rendje Középkeresztese, val. b. titkos, Status és conferentialis Tanácsos, ns Hont Vármegye Főispánja. *Bécsben.*
- B. Megyesi MEDNYÁNSZKY ALAJOS, † , magyar kir. helytartói Tanácsos. *Budán. Ferdinánd tere.*

Felső Büki NAGY PÁL, több ns Vármegye Táblabírája. *Felső Bükön.*

Péchy Ujfalusi PÉCHY IMRE, Septemvir, 's a' tiszántúli refor. Superint. Főcuratora. *Pesten. Seminarium utca. Gr. Széchényi ház.*

B. Tót Prónai és Blatniczai PRÓNAY SÁNDOR, †, az ágostai valláson lévők 4 Superintendentiájának Főinspector. *Tó Almáson 's Pesten. Dohány utca. B. Baldacci ház.*

Gr. Revisnyei REVICZKY ÁDÁM, Sz. István apost. Kir. Rendje Nagy Keresztese 's Cancellárja, Leopold cs. rendjebeli Vitéz, a' sardiniai kir. Mórítz és Lázár R. brilliantos Nagy Keresztese, valós. belső titkos Tanácsos, †, m. kir. Fő Udvarmester, ns Borsod Vármegye Főispánja, m. kir. udvari Fő Cancellar, a' krainai földmivelő cs. kir. Társaság tisztblbeli Tagja. *Bécsben.*

Saardi SOMSSICH PONGRÁTZ, Alnádor, ns Pest Pilis és Solt Várm. főispáni Helytartó. *Pesten. Szép utca. Bay házáb.*

Mező Szegedi SZEGEDY FERENCZ, †, Septemvir, ns Verőcze Várm. Főispánja. *Pesten. Czukor utca.*

B. Négyesi SZEPESY IGNÁTZ, pécsi megyés Püspök, val. bel. titk. Tanácsos. *Pécsett.*

Gr. Sárvári és Felsővidéki SZÉCHENYI ISTVÁN, lásd feljebb.

Gr. Széki TELEKI JÓSEF, l. feljebb.

Gr. Luskodi és Vajai VAY ÁBRAHÁM, †, ns Máramaros Várm. Főispánja 's Beregben főispáni Helytartó. *Berkeszen.*

VÁGHY FERENCZ, Táblabíró, sz. kir. ns Sopron városa Polgármestere. *Sopronban.*

VÉGH ISTVÁN, Sz. István ap. Kir. Rendje Közép Keresztese, arany sarkantyus Vitéz, † , val. bel. tit. és m. kir. helytartói Tanácsos, Koronaőr, ns Baranya Várm. Főispánja, az Ország tartományi Biztosságai Főigazgatója. *Budán. Urak utczája. Saját házában.*

B. Hadadi WESSELÉNYI MIKLÓS, több ns Várm. Táblabírája. *Sibón.*

Mind össze 25-ten.

T I T O K N O K.

DÖBRENTAI GÁBOR, ns Pest, Vas, Heves, Nógrád, Fejér, Szabolcs, Somogy, Csanád, Bereg és Hunyad Várm. Táblabírája, budai kerületbeli kir. másod Tartománybíztos. Választatott Pesten Februarius 20d. 1831. *Lakik Budán, Váralja, Pisztori házában. 81d. szám.*

TISZTELETBELI TAGOK.

Választattak Pesten.

BENE FERENCZ, kir. Tanácsos, orvos Doctor, a' m. kir. Egyetemenél az orvosok számára rendelt orvosi praxis és különös nyavala 's gyógyítás tudományának rendes Professora, ns Tolna, Pest, 's Csongrád Várm. Táblabírája, 's az orvosi kar Idősbike. *Pesten. Urak utczája. Maga házában. Választatott Februarius 15d. 1831.*

B. Berzeviczei BERZEVICZY VINCZE. *Kassán. Választatott Martius 10d. 1832.*

BUDAY ESAIÁS, Theol. Doctora, tiszántuli reform.

Superintendens, debreczeni Pred. *Debreczenben.*

Választatott Februarius 15d. 1831.

Gr. Tarkői és Cserneki DESSEWFFY JÓSEF, lásd feljebb. Választatott Februarius 15d. 1831.

DÖME KÁROLY, posoni olvasó Kanonok, Sz. Imre nevelőháza Igazgatója. *Posonban.* Választatott Februarius 15d. 1831.

Fáji FÁY ANDRÁS, több ns Vármegye Táblabírája. *Pesten. Kalap utca. Saját ház.* Választatott Februarius 15d. 1831.

Ettre Karchai GEORCH ILLYÉS, ns Pest és Poson Várm. Táblabírája. Választatott Septemb. 1sőjén 1832. *Pesten.*

GÖRÖG DEMETER, Sz. István apost. Kir. Rendje Közép Keresztése, ¶, k. udv. Tanácsos. *Grinzingben Bécs mellett.* Választatott Februarius 15d. 1831.

HORVÁTH JÁNOS, val. bel. titk. Tanácsos, székes fejérvári megyés Püspök, Sz. Theol. Doctora. Választatott September 1sőjén 1832.

Jeszeniczei és Vadassi JANKOVICH MIKLÓS, több ns Várm. Táblabírája. *Pesten. Franciscanusok piacza. Saját ház.*

Gr. Nagy Károlyi KÁROLYI GYÖRGY, I. feljebb. Választatott Martius 10d. 1832.

KOPÁCSY JÓSEF, veszprimi megyés Püspök, val. bel. titk. Tanácsos, a' fels. magyar Királyné Cancellarja. *Veszprimben.* Választatott Februarius 15d. 1831.

KOLOSVÁRI SÁNDOR, I. feljebb. *Veszprimben.* Választatott Februarius 15d. 1831.

B. LAKOS JÁNOS, a' 2d. Székely gyalog ezered Ezredese, Mária Therezia 's a' della Reunione Sz. György katonai Rendje Vitéze. *Kezdi Vásárhelyen.* Választatott Martius 10d. 1832.

B. Medgyesi MEDNYÁNSZKY ALAJOS, lásd feljebb. Választatott Februarius 15d. 1831.

Kis Csoltói RAGÁLYI TAMÁS, több ns Vármegye Táblabirája. *Borsodon.* Választatott Februarius 15d. 1831.

SCHEDIUS LAJOS, kir. Tanácsos, philosophia Doct., a' m. kir. Egyetemenél a' szép izlés tudománya Professora, több ns Vármegye Táblabirája, a' krakoviai Egyetem tiszteletbeli, a' göttingai tudományos k. Társaság levelező 's a' jénai latin Társaság tagja, a' philosophiai kar Idősbike. *Pesten. Ország utja. Saját ház.* Választatott Februarius 15d. 1831.

B. Négyesi SZEPESY IGNÁTZ, l. feljebb. Választatott Februarius 15d. 1831.

VASS LÁSZLÓ, Sz. Theol. Doctora, a' n. váradi deák szertartásu Káptalan Kanonokja, a' m. kir. Egyetemenél egyházi történetek Profess. *Pesten.* Választatott Martius 10d. 1832.

B. Hadadi WESSELÉNYI MIKLÓS, l. feljebb. Választatott Februarius 15d. 1831.

Összesen 20.

RENDES TAGOK.

NYELVTUDOMÁNY OSZTÁLYA.

Helybeliek.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY, hites Ügyvéd, ns Csongrád Vármegye Táblabírája. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, November 17d. 1830. *Lakik Pesten, Keresztutczá Mazarek ház.*

SCHADEL FERENCZ, orvos Dr. Szemorvoslás Mestere, a' pesti m. kir. Egyetemenél az orvosi kar 's a' berlíni kritikai egyesület társa, a' drezdai természet vizsgálói és orvosi, a' würzburgi philos. és orvosi Társaságok' levelező tagja, a' magyar tudós Társaságnak egyszer'smind Segédjegyzője és Levéltárnoka. Rendes tagnak kinevezte az Igazgatóság Posonban, Nov. 17d. 1830. Segédjegyzővé 's Levéltárnokká választatott Pesten, Februar. 20d. 1831. *Lakása Pesten, Deron ház.*

Szemerei SZEMERE PÁL, több ns Vármegye Táblabírája. Választatott Pesten, Februar. 16d. 1831. *Lakása Pesten 's Péczelen.*

Vidékiek.

Kisfaludi KISFALUDY SÁNDOR, ns Szala Vármegye Táblabírája. *Sümege*n. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, Novemb. 17d. 1830.

Kölcsei KÖLCSEY FERENCZ, ns Szatmár Vármegye Főjegyzője. *Csekén*. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, Novemb. 17d. 1830.

HORVÁT ENDRE, Plébános Pázmádon 's ns Győr Várm. Táblabírája. *Utolsó postája Győr*. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, Nov. 17d. 1830.

CUZMICS IZIDOR, Theol. Doctora, Sz. Benedek szerzetében Sz. Móritzról nevezett Bakonybéli Apát, ns Győr Várm. Táblabirája. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, Novemb. 17d. 1830.

PHILOSOPHIA OSZTÁLYA.

Helybeliek.

SZALAY IMRE, szombathelyi megyebeli Pap, philosophia és hittudomány Doctora. a' m. k. Egyetemnél egyházi ékes szóllás, pastoral. theol. rendes Prof., a' philosophiai kar tagja, a' szombathelyi sz. Szék Birája. Választatott Martius 10d. 1832. *Lakása Aranyhimző utca. 439.*

KÁLLAY FERENCZ, nyugpénzen lévő cs. k. Auditor Kapitány. Választatott Septemb. 1sőjén 1832. *Budán Váralja, 69d. szám.*

Még egy az Igazgatóság által kinevezendő.

Vidékiek.

Egyházas Berzsényi BERZSENYI DANIEL, ns Somogy Vármegye Táblabirája. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, Novemb. 17d. 1830. *Lakik Niklán. Utolsó postája Marczali.*

SZILASY JÁNOS, szombathelyi megyebeli Pap, a' szombathelyi püspöki Lyceumban, erkölcsi theol. 's felsőbb nevelés tudománya Prof., 's ott a' sz. Szék Birája. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, Novemb. 17d. 1830.

Még kettő az Igazgatóság által kinevezendő.

TÖRTÉNETÍRÁS OSZTÁLYA.

Helybeliek.

PETROVICS FRIDRIK, hites Ügyvéd. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, Novemb. 17d. 1830. *Pesten. Szervitákpiacza, Gr. Teleki ház.*

BAJZA JÓSEF, hites Ügyvéd. Választatott Martius 10d. 1832. *Pesten, Dorottya utca 20.*

LUCZENBACHER JÁNOS, hites Ügyvéd 's a' törvények Doctora. Kinevezte az Igazgatóság September 9d. 1832. *Pesten, Leopold utca, Papafy ház.*

Vidékiek.

KIS JÁNOS, theol. Doctora, dunántuli evangel. Superintendens, soproni első Predikátor, ns Vas, Sopron, Győr, Tolna 's Bereg Vármegye Táblabírája. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, Nov. 17d. 1830.

CZECH JÁNOS, sz. k. ns Győr városa Polgármestere. Választatott Pesten, Martius 10d. 1832.

Még kettő az Igazgatóság által kinevezendő.

MATHEISIS OSZTÁLYA.

Helybeli.

GYÖRÝ SÁNDOR, Földmérő. Választották Septemb. 1sőjén 1832. *Budán. Urak utcája.*

Kettő az Igazgatóság által kinevezendő.

Vidékiek.

BITNICZ LAJOS, szombathelyi megyebeli Pap, philos. Doctora, a' szombathelyi kir. Lyceumban mathesis és magyar nyelvtudomány Prof., a' boroszlói tudós Társaság tiszteletbeli tagja, ns Vas Vármegye Táblabírája. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, Novemb. 17d. 1830.

NYIRI ISTVÁN, philos. Professora a' sárospataki ref. Collegiumban. Kinevezte az Igazgatóság Május 7d. 1832.

Még kettő az Igazgatóság által kinevezendő.

V. TÖRVÉNYTUDOMÁNY OSZTÁLYA.

Helybeli.

PERGER JÁNOS, hites Ügyvéd, ns Heves, Torna és Gömör Várm. Táblabírája. Kinevezte az Igazgatóság Sept. 3d. 1832. *Pesten, Zöldkert utczá, 505d. szám.*

Még két tag az Igazgatóságtól kinevezendő.

Vidékiek.

SZLEMENICS PÁL, mind a' két törvény Doctora, a' magyar külön és fenyítő törvénynek a' posoni kir. Akademiánál Prof., hites Ügyvéd, ns Poson Várm. Táblabírája. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, Novemb. 17d. 1830.

STETTNER GYÖRGY, hites Ügyvéd, ns Torna Várm. Táblabírája, honi törvények és politikai tudományok Prof. a' pápai ref. Collegiumban. Választ. Septemb. 1sőjén 1832.

Még kettő az Igazgatóság által kinevezendő.

VI. TERMÉSZETTUDOMÁNY OSZTÁLYA.

Helybeliek.

GEBHARDT XAV. FERENCZ, orvos Dr., a' m. kir. Egyetemen a' Seborvosok számára rendelt orvosi praxis és különös nyavala's gyógyítástudománynak rendes Prof., ns Tolna Várm. Táblabírája. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, November 17d. 1830. *Lakása, a' Hatvani utczáb. Maga házánál.*

BUGÁT PÁL, orvos Dr., szemorvoslás Mestere, a² m. kir. Egyetemenél a² physiologia, közönséges pathologia's therapia és gyógyszer tudomány rendes Prof. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, November 17d. 1830. *Pesten, a² M. Dorottya utczában, Wurm ház.*

SCHUSTER JÁNOS, orvos Dr., a² m. kir. Egyetemenél chemia rendes Prof. Kinevezte az Igazgatóság Pesten, Februar. 20d. 1831. *Pesten, az orvosi kar épületében.*

V i d é k i e k.

HORVÁT JÓSEF, orvos Dr., ns Hont Várm. rendes Főorvosa. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, Novemb. 17d. 1830. *Báton.*

BALÁSHÁZY JÁNOS, ns Zemplin Vármegye Táblabírája. Kinevezte az Igazgatóság Posonban, Nov. 17d. 1830. *S. A. Ujhelyen.*

Még két tag az Igazgatóság által kinevezendő.

Összesen a² rendes tagok száma máig 27.

LEVELEZŐ TAGOK.

1. Honiak.

Betűrendben.

ANGYALFY MÁTYÁS, több gazdasági társaság tagja. Választatott Martius 9d. 1832. *Pesten.*

Almási BALOGH PÁL, orvos Doctor. Választatott Februarius 17d. 1831. *Pesten.*

BARICZ GYÖRGY, Fő Strázsamester a² cs. kir. Génie corpsnál. Választatott Martius 9d. 1832. *Peschierában.*

BÁRTFAY LÁSZLÓ, ns Csongrád Várm. Táblabírája,
Gr. Károlyi György Ur Titoknoka és a' magyar
tudós társaság Ellenőre. Választatott Febr. 17d.
1831. *Pesten. Üllői ut. Gr. Károlyi György ház.*
Gr. Benyói BENYOVSZKY SIGMOND. Választatott Mart.
9d. 1832. *Pesten.*

BESZÉDES JÓSEF, szabad művészségek Doctora,
Nádor csatornai Vízmérő 's ugyan az, a' Kapos,
Sió, 's Duna kir. Bízosságai mellett, valamint
több ns Vármegyében. Választatott Februarius
17d. 1831. *Pesten.*

BOLYAI FARKAS, mathesis és physica Prof. Maros
Vásárhelyen. Választatott Martius 9d. 1832.

BUCZY EMIL, károlyi fejérvári seminariumbeli
Prof., 's az ottani könyvtár Öre. Választatott
Martius 9d. 1832.

Csatószegi CSATÓ PÁL. Választatott Martius 9d.
1832. *Pesten.*

CSÁSZÁR FERENCZ, hites Ügyvéd, magyar nyelv és
literatura Profes. a' fiumei gymnasiumban, az
ottani kir. Kormányshéknél conceptualis practi-
cans, és fiumei tiszteletbeli patricius consiliarius.
Választatott Martius 9d. 1832.

CSORBA JÓSEF, orvos Dr, 's ns Somogy Várm.
Főorvosa. Választatott Martius 9d. 1832.

CZUCZOR GERGELY, Sz. Benedek szerzetbeli Prof.
az ékesszóllás osztályának a' rév komáromi
gymnasiumban. Választatott Martius 17d. 1831.

DEÁKI FÜLÖP SÁMUEL, Számvevő Tiszt az erdélyi
Nagy Fejedelemség kir. Kormányshékénél Kolos-
váratt. Választatott Febr. 17d. 1831.

DEÁKI ZSIGMOND győri megyebeli Pap, a' luccai kis
Herczeg nevelője. Választatott Sept. 1sőjén 1832.

DOHOVICS BAZIL, munkácsi görög egyesült Pap és
Alesperest, több ns Vármegyék Táblabirája,
helybeli Iskola Igazgató 's a' püspöki Sz. Szék
Birája. Választatott Febr. 17. 1831.

ERCSEI DÁNIEL, philosophia Prof. Debreczenben, és
Táblabiró Választatott Febr. 17. 1831.

FABRICZY SÁMUEL, hites Ügyvéd 's Táblabiró.
Lőcsén. Választatott Martius 9d. 1832.

FÁBIÁN GÁBOR, hites Ügyvéd 's Táblabiró. *Aradon.*
Választatott Martius 9d. 1832.

FERENCZY ISTVÁN, képfaragó. *Budán.* Választ. Sept.
1sőjén 1832.

FORGÓ GYÖRGY, orvos Dr. ns Pest Pilis és Solt
Várm. Főorvosa, ns Nógrád Várm. Táblabirája.
Pesten. Kéz utca. Választatott Febr. 17d. 1831.

GELEI JÓSEF, nyugalomban lévő Professor, *Mis-
kolczon.* Választatott Septemb. 1sőjén 1832.

Rajkai GÉVAY ANTAL, a' cs. udv. Könyvtárnál
Alőr, ns Győr Várm. Táblabirája. *Bécsben.*
Választatott Febr. 17d. 1831.

GYURIKOVICS GYÖRGY, sz. kir. ns Poson városa
Tanácsbelije 's Táblabiró. Választatása Martius
9d. 1832.

HEGEDÜS SÁMUEL, reform. Pap Tordason, Erdély-
ben *Szászváros mellett.* Választották Martius
9d. 1832.

HOBLIK MÁRTON, ns Verőcze Vármegye hivatalbeli
Főügyvéde 's Táblabiró. *Eszéken.* Választatása
Martius 9d. 1832.

HOFFNER JÓSEF, orvos Dr., barom orvoslás Prof.
a' m. kir. Egyetemenél Pesten, 's ugyan azon
intézet Előljárója. Választatott Mart. 9d. 1832.

KARÁCSONY MIHÁLY, törvények Doctora, hites Ügy-
véd, Gr. Szécsen Urfiak Nevelője. *Bécsben.* Vá-
lasztatása Martius 9d. 1832.

KASSAI JÓSEF, nyugalomban lévő Plébános. *Pécselt.*
Választatása Martius 9d. 1832.

Gr. Gyerő Monostori KEMÉNY JÓSEF, az erdélyi
Nagy Fejedelemség kir. Kincstartóságánál Titok-
nok. *Nagy Szebenben.* Választatása Februarius
17d. 1831.

KISS KÁROLY, Bárá Máriaássy ns magyar gyalog
ezerebeli Főhadnagy. Választatott Februarius
17d. 1831.

³
KOVÁCS MIHÁLY, orvos Dr. 's több ns Várm. Tábla-
birája. Választatott Martius 9d. 1832. *Pesten.*

KRAJNER IMRE, Táblabíró 's Gr. Festetics László
ügyei Igazgatója. Választatása Martius 9d. 1832.

MÁRTON JÓSEF, magyar nyelv és literatura Prof.
a' bécsi cs. Egyetemenél, ns Bereg Várm. Tábla-
bíró, 's a' magyar Kurir szerkeztetője. *Bécsben.*
Választották Februarius 17d. 1831.

NAGY KÁROLY, Gr. Károlyi Lajos Titoknoka 's
Pénztárnoka. *Bécsben.* Választották Martius 9d.
1832.

PÉCZELI JÓSEF, Prof. a' debreczeni ref. Collegium-
ban. Választották Septemb. 1sőjén 1832.

PÓLYA JÓSEF, orvos Doctor. *Pesten.* Választatása
Martius 9d. 1832.

SÁRVÁRI PÁL, bölcselkedés Doctora, a' debreczeni ref. Collegiumban mathesis és physica Professora. Választatása Martius 9d. 1832.

SIMAI KRISTÓF, Piarista, a' selmeczi Gymnasium másod Igazgatója 's a' Provincia Dékánja. Választották Martius 9d. 1832.

SZEDER FÁBJÁN, Sz. Benedek szerzetesbeli Pap, diplomatica, szépízlés, nyelvtudomány 's nevelés-tudománya Prof. a' természetiak tárának gondviselője, római Arcas. *Pannonhegyén. Utolsó postája Győr.* Választatott Februar. 17d. 1831.

SZENVEY JÓSEF. *Pesten.* Választatása Februarius 17d. 1831.

SZONTAGH GUSZTÁV, B. Máriássy cs. kir. ns gyalog ezeredebeli Kapitány. Választatott Martius 9d. 1832. *Lembergben.*

Nemes Csói SZTROKAY ANTAL, kir. táblai Ügyvéd, több ns Vármegye Táblabirája. *Pesten. Magyar utca. Maga ház.* Választ. Martius 9d. 1832.

THAISZ ANDRÁS, kir. táblai Ügyvéd, több ns Várm. Táblabirája, a' Sas szerkeztetője. Választatott Februarius 17d. 1831. *Pesten.*

TESSEDIK FERENCZ, a' magyar kir. udv. Kamaránál tisztltb. Concipista, 's a' párisi földleirási társaság tagja. Választ. Septemb. 1sőjén 1832.

TUNYOGI CSAPÓ JÓSEF, Prof. a' kolosvári reform. Collegiumban. Választatott Martius 9d. 1832.

UDVARDY JÁNOS, Földmérő Egerben. Választatott Martius 9d. 1832.

WALTHER LÁSZLÓ, a' M. Károlyi Grófok Levéltárnoka 's több ns Várm. Táblabirája. Választ. Septemb. 1sőjén 1832.

2. Külföldön lakók v. Külföldiek.

BOWRING JÁNOS, szabad művészségek Doctora, a' német alföldi kir. Intézet tiszteletbeli levelező 's a' frieslandi, groningeni, párisi, leydeni, leeuwardeni, athénei, turini, sheffieldi literariai Társaságok' tagja. *Londonban.* Választatott Martius 10d. 1832.

FESZLER IGNÁTZ AURELIUS, theologia Doctora, orosz birodalombeli Evang. Superintendens és Consistorium Elölülője, *Szaratowban.* Választatott Februarius 16d. 1831.

B. DAUDEBARD de FÉRUSSAC J., *Párisban.* Választatott Martius 10d. 1832.

HAMMER JÓSEF, a' napkeleti nyelvek cs. kir. udvari tolmácsa, a' külső dolgok udv. titkos és Status Cancelláriájánál Tanácsos, a' tudományok göttingai akadémiaja 's más több Társaság tagja, sz. Anna rendjebeli Vitéz. *Bécsben.* Választatott Februarius 16d. 1831.

MEZZOFANTE, Abbate, Prof. és Könyvtárnok. *Bolognában.* Választatása Martius 10d. 1832.

Öszvesen honi 47, a' külföldön 5.

A' TÁRSARÁG TISZTVISELŐI.

PÉNZTÁRNOK.

HELMECZY MIHÁLY, ns Csongrád és Szatmár Várm. Táblabirája, kir. táblai Ügyvéd, a' Jelenkor és Társalkodó kiadója. Kinevezte az Igazgatóság Nov. 17d. Posonb. 1830. Ülést és szavazatot kapott Februarius 22d. 1831, ezutánra következtetés nélkül. *Deron ház.*

ELLENŐR.

BÁRTFAY LÁSZLÓ, l. feljebb a' 13d. lapon. Kinevezte az Igazgatóság Januarius 15d. 1832.

ÜGYVÉD.

Az Igazgatóság által még kinevezendő.

LEÍRÓ.

NAGY FERENCZ. Kinevezte az Előlülő Martius 10d. 1833.

A' Társaság szolgálja.

Prikkel András. Kinevezte az Előlülő Aprilis 24d. 1831.

ÜLÉSEK ÉS PÉNZTÁR HELYE.

Pesten, a' Dunasoron, a' Deron ház első emeletében.

H O Z Z Á A D Á S.

I.

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG' RENDSZABÁSAI.

1. A' TÁRSASÁG IRÁNYA ÉS FOGLALATOSSÁGAI.

1.

A' magyar tudós Társaság a' tudományok és szép művészségek minden nemeiben a' nemzeti nyelv kimíveltetésén igyekszik egyedül.

2.

A' hazai nyelvet egész gonddal csínosabbá és gazdagabbá fogja tenni.

3.

Azt mind eredeti munkák dolgozása, mind régi és új remek írások magyarra tétele által gyarapítja.

4.

E' végre bármelly oklevelet, egyéb emléket és még rejtve lévő kéziratot felkeresvén, a' tudományok díszére szolgálandókat közismeretbe hozza.

5.

Gondja lészen, hogy a' nemzeti játékszin, egyik segéde a' hazai nyelv kimíveltetésének, jó darabokban szükségét ne szenvedjen.

6.

Megfejtés végett feladandó kérdések 's béküldött feleletek megjutalmazása által, a' nemzeti literaturát elősegíti.

7.

A' nyomtatásban megjelent munkákat szoros, de egyenes vizsgálat alá veszi; a' legjelesebbeket megjutalmazza, 's bírálását valamint tudományos hirdetményeit közre eresztí.

8.

A' beadandó kéziratokat megvizsgálván, ha helybe hagyást nyernek, tulajdon költségén és hasznára közre bocsátja, szerzőiknek pedig illendő jutalmat ad.

9.

Tulajdon évkönyveit, értekezéseivel és gyűlései jelesebb munkálkodásaival együtt sajtó alá bocsátja.

10.

A' hazai nyelv' természete 's különbözése bővebb megismerése végett, 's egyéb tudományos tekintetekre nézve is, benn és a' külföldön utazásokat tétet.

11.

A' társak óvni fogják magókat a' vallást, az ország polgári állapotját és polgári kormányát illető, vagy akármelly más politikai tárgyak' vitatásaitól.

12.

Nyomtatásra készített dolgozásaik valamint minden egyéb kéziratok censura eleibe terjesztetnek.

II. T A G O K.

13.

A' magyar tudós Társaság dicsőségesen uralkodó Iső FERENCZ királyunk hatalmas oltalma és legfőbb felvigyázása alatt, nagy kegyelmű Pártfogóját J ó s e f Austriai Főherczeg, 's Magyarország Nádora felséges személyében tiszteli, ki annak javát és dízét elősegíti, jegyző könyveit megtekinti 's üléseinek, midőn azt jónak látandja, jelenléte által fényt adni méltóztatik.

14.

Az Ország négy Rendei közül igazgató tanácsul huszonöten választatnak, kik a' Társaság tőkepénzeire 's jövedelmeire ügyelnek.

15.

Az Elölülő, lakását a' szünnapokon kívül Pesten tartja, a' Társaság üléseiben mindenkor jelen lesz 's annak minden dolgait kormányozza. Távolléte alatt, vagy elfoglaltatása esetében azokat folytatja a' Másod-elölülő.

16.

A' tiszteletbeli tagok, öszveséggel huszonnégyn, megkülömböztetett tekintetben fognak állani, 's a' gyűlésekben székük és szavuk lesz.

17.

A' rendes tagok, kiknek száma negyvenkettőt nem haladhat meg, kötelességüknek isméri a' Társaság tekintetét, méltóságát teljes erejekkel, 's munkásságokkal fenntartani, dolgaikban szorgalommal és híven eljárni, a' nemzet várákozásának minél inkább megfelelni, hogy mind a' nemzeti nyelv kimíveltessék, mind a' tudományok és művészségek a' haza lakosai között könnyebben elterjedhessenek. A' tudományok osztálya hat:

1. Nyelvtudomány, 2. Philosophia, 3. Történetírás, 4. Mathesis, 5. Törvény és 6. Természettudomány, mellyek gyarapítására külön külön hét tag rendeltetik.

18.

Gondjaikban osztoznak a' meg nem határozott számú levelező társak is, kik a' közügyet sikeres szorgalommal és készséggel segítik elő.

19.

A' Társaság' titoknoka az igazgató tanács és a' tudós társaság' jegyzőkönyveit szerkezteti, dolgaikat előterjeszti, levelezéseiket viszi 's felvigyáz, hogy a' segédjegyző és a' leírók kötelességeikben eljárjanak.

20.

Ezen tudós Társaság mindennemű választott tagja az e' részben már érkezett királyi engedelemnél fogva: Magyar tudós Társaság tagja czimével él.

21.

A' taggá választatást azonban, még a' legérdemesbnek is, tehetségei megismertetésétől és a' Társaság megbírálatától kell várni, esedező levéllel és kérelemmel keresni, vagy éppen utána esengeni nem csak nem szabad, sőt különösen mindenkorra tiltatik.

22.

A' pénztárnok és ellenőr a' pénztárra hit alatt ügyelnek, a' bevétel és kiadás felől az igazgató tanácsnak szorosan számolnak. Az ügyvéd a' pénztár igazaira vigyáz.

III. V Á L A S Z T Á S.

23.

Az igazgatók, üresség támadván, szabad vokssal választanak magok közé új tagot.

24.

Az igazgató tanács nevez ki Előlülőt és Másodelőlülőt kebeléből esztendőnként vokssai többsége szerint. A' vokssok egyenlősége esetében a' kérdés elhatározása a' Pártfogóra marad. Az Előlülők választása azonban minden egyes esetben a' Felség eleibe fog megerősítés végett terjesztetni.

25.

A' tiszteletbeli tagokat azok számából, kik a' magyar literaturára és ezen tudós Társaságra nézve magokat érdemesekké tették, a' tiszteletbeli és rendes tagok vokssai, nagyobb szám által választják. Az igazgatók közül azonban e' megtiszteltetés csak nyolcznak adatható.

26.

A' tiszteletbeli és rendes társak olly férfiak közül választanak rendes tagokat, hasonlóul voksaik többsége által, kik magyar nyelven irt munkáik 's tudományok által nevet és tekintetet szerzettenek. Ezek közül tizen-nyolcz Pesten és Budán vagy a' környékben lakjék, a' többi huszonnégyszáz az ország más részeiből legyen ki-nevezve.

27.

Levelező társakul fogadtatnak, kik a' hazában magyar nyelven készült írásaik által nevezetesebbé lettek, — a' külföldről pedig, kiket különösen a' magyar nemzetet érdeklő munkájuk hirre emelt.

28.

Minden rendbeli társnak magyarul tudni szükséges, a' külföldit kivéven.

29.

Titoknak a' rendes tagok osztályából választatik, az igazgató, tiszteletbeli és rendes tagok voksaik által 's az, egyéb hivatalt nem viselhet.

30.

E' szerint és ugyan azok által választatik a' segéd-jegyző, ki a' szükség úgy kívánván, a' Titoknak tisztét is viseli.

31.

Pénztárnokat, ellenőrt és ügyvédet az igazgató tanács nevez ki, és azok ennek elintézésétől függnek.

32.

Minden rendbeli tag választása titkos voksolással ollyképen menjen véghez, hogy ha elébb a' voksaik felénél többet senki sem nyerne, azok ketten, kiknek voksaik legszámosabbak voltak, újabb választás alá terjesztessenek, 's társnak az fogadtassék, ki voksaival, ha csak egyben is, a' másikat felülmulja.

33.

Leirókat és cselédeket az Elölülő fogad.

IV. FIZETÉSEK ÉS JUTALMAK.

34.

Az Elölülő, igazgató és tiszteletbeli tagok fizetése, méltóságaik fénye; jutalmok, e' nemzeti ügynek szolgálhatás.

35.

Titoknok, rendes társak, segédjegyző, pénztárnok és ellenőr munkáikhoz illendő fizetést huznak.

36.

Leírók és cselédek számára szolgálataikhoz képest az igazgató tanács szab bért.

37.

A' magyar nyelven irt munkák, vagy kérdéseket fejtő értekezések írói, megnyervén a' tudós Társaság' javallását, jutalmokat vagy folyó, vagy emlékpénzben veszik által, melly utóbbit Ő Felsége királyi engedelmevel a' Társaság e' végre a' pénzverő műhelyben veret.

38.

Tiszteletbeli és rendes tagoknak szabad kiadott munkák által keresni jutalmat, de illy szándékkal a' feltett kérdésekre nem felelhetnek.

39.

Az írásban bényújtott dolgozások helyben hagyatván, kinyomtattnak, szerzőiknek pedig érdemlett jutalom jár.

V. GYÜLÉSEK.

40.

A' gyűlések' helye, Pest városa.

41.

Az Elölülő négy héttel előbb hírül adván a' gyűlés' napját, az igazgató tanács rendszerint minden esztendőben egyszer öszve jó; rendkívül pedig valahányszor Ő cs. k. Főherczegsége a' Pártfogó parancsolja.

42.

Ezen gyűlés következő esztendőre Elölülőt választ, igazgató társakat veszen fel; a' helyben hagyott irásoknak jutalmat szab; a' tudós Társaság által legjobbnak ítélt két magyar munkát megkoronázza; a' kiadandó kéziratok és utazások iránt végez: a' pénztár felől tanácskozik, a' bévételről és kiadásról szoros számot veszen, a' pénztár állapotjáról és a' Társaság célirányos előmeneteléről a' Vármegyéket esztendőnként, a' Karokat és Rendeket pedig Ország' gyűlése alkalmával tudósítja.

43.

Az igazgató tanács végzéseiben, hogy sikerük legyen legalább kilencz tag veszen részt.

44.

Az Elölülő által bizonyos napra kirendelt héti, vagy kisebb gyűlésben a' helybeli rendes tagok jelen lesznek, gátoltatások esetében magokat az Elölülőnél mentvén ki. A' tiszteletbeli és vidéki rendes tagok ezen gyűlésekben megjelenhetnek.

45.

Ezekben a' tudományos tudósítások 's a' társak értekezései olvastatnak fel, a' béküldendő munkákra nézve az illető osztályból három bíráló rendeltetik, a' kérdések megfejtései hasonló módon megítéltetnek, a' nyomtatás alá bocsátandó tudományos ujság levelek és a' Társaság évkönyveinek tartalmi kiválasztatnak; végezetre a' tudományos levelezések elintéztetnek.

46.

Hogy ezen gyűlések végzéseinek is ereje legyen, legalább kilencz társ jelenléte kívántatik.

47.

Az Elölülő által legalább három héttel előbb kihirdetendő 's tizennégy napnál tovább nem tartandó esztendei nagy gyűléseken minden rendes tag jelen lesz, kivéven azokat, kik az Elölülőtől tetemes okoknál fogva

kimaradásokra engedelmet nyertek. Itt a' tiszteletbeli tagok vokssal, a' levelezők ellenben a' nélkül jelenhetnek meg.

48.

Ezen gyűlésekben választatnak a' tiszteletbeli, rendes és levelező tagok, a' kiadott munkák, kéziratok és a' megfejtett kérdések által literatúránkban jeleseké lett férfiaknak jutalom ítéltetik 's a' következő esztendőre kérdések' feltétele fordul elé.

49.

Gyűlölség és kedvezés minden gyanúja elhárítására, a' társak ítéleteiket, a' jutalmak elhatározásában okokkal támogatják.

50.

A' nagy gyűlések után tartandó esztendei közgyűléseken az igazgatók és minden rendű társak megjelennek, szabadon bémehetvén azokba mások is; Ő cs. k. Főherczegsége a' Pártfogó pedig mindenkor különösen megleszen kérve, hogy azokat jelenléte által díszesíteni méltóztassék.

51.

E' gyűlések az Előlülő és minden rendbeli új tag választatását teszik közzé, a' nevezetesebb értekezések 's a' szép literatura művei, a' hazai nyelv, tudományok esztendei gyarapodása előmutattatik, az elhunyt tagok emlékezete megtiszteltetést nyer; a' társak vokssai által megkoronázott két nyomtatott legjobb munka és a' kitett kérdésekre bėjött két legjobb felelet írói jutalmokat veszik által.

52.

Az ülések viselt dolgait a' titoknak vagy annak képviselője, a' jegyzőkönyvbe iktatja 's ez a' felséges Pártfogónak bémutattatik. Az új tagok oklevelét a' Pártfogó és Előlülő után, ő is aláírja és kiadja.

53.

A' Társaságnak két hónapi szünidő engedtetik.

VI. P É N Z T Á R.

54.

A' Társaság' pénztára valamint nagy telkü hazafiak áldozataiból eredett, úgy ezután is illy adakozásokból várja főképen öregbedését.

55.

Az Előülölő Ezzt gyakrabban véletlenül is megvizsgálván, épségben fenntartani igyekszik.

56.

A' jövedelem hatod része esztendőnként a' tőkepénz nevelésére fordítatik.

57.

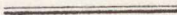
Az ajánlóknak a' tőkepénzt magoknál megtartani szabad, úgy mindazonáltal, hogy a' törvények értelmében bátorságba helyheztetvén, törvényes kamatja pontosan megjárjon.

58.

A' pénztárba lefizetett tőkepénzek hasonló feltételek mellett adatván ki, az alkotók szándékához képest külön számolás alatt vitetnek.

59.

Igazgató tag a' Társaság' tőkepénzeiből költsön nem vehet.

II.

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG'
IGAZGATÓSÁGÁNAK

J E L E N T É S E

A' TÁRSASÁG' 1832beli MUNKÁLÓDÁSAIRÓL 'S
PÉNZTÁRA' MIBENLÉTERŐL.

MÁSODIK ESZTENDŐ.

A.

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG' MUNKÁLÓDÁSAI
1832BEN.

Tartott a' Társaság, két hónapi szünnapjain kívül, 35 héti ülést, nagy gyűlést kettőt. Az elsőbb ezek közül 8 üléssel, Martiusban volt, mint még 1831ről elmara-dott, a' másik 11 üléssel Augustus' végével és September' elején'. Kinevezett az elébbeni tagokhoz az Igazgatóság 3 új rendest. Választottak a' rendes tagok 6 új tiszteletbelit, 6 rendeset, 36 honi levelezőt, 4 külföldit. Megholt a' helybeli rendes tagok közül Imre János, külföldi levelezők közül B. Zach Ferencz Párisban.

Az Igazgatóság' helybenhagyásával „Névkönyv“ czímmel a' Társaság ki kezdette adni tagjainak névsorát, mellyhez a' rendszabások, [a' pénztár' állapotja, 's a' megholt tagok' életrajzai csatoltattak.

Okleveleiket a' tagok megkapták.

A' martiusi és augustus-septemberi nagy gyűlésnek az alaprajz' értelméhez képest költ olly határozatai, mellyek külön külön minden tagot, foglalatosságában

utasítsanak, jegyzőkönyvből kivonva, nyomtatásban küldettek meg.

Az alaprajz szerinti munkálkodások így folytak:

I. A' HONI NYELV' MIVELÉSÉRE NÉZVE.

1. Beküldék a' philosophia' és mathesis' osztályának tagjai az oda tartozó tudományos műszavakat, 's azok rendbe szerkesztetése Szalay Imre és Bitnitz Lajosra bízott, az Igazgatóság pedig majd kiadatásokra költséget rendelt.

2. A' többi 4 osztály' műszavaihoz is újra több gyűlt, mellyek majd hasonlóképen rendbeszedetnek.

3. Felszólítás bocsátatván az elavult, vagy nem mindenütt ismeretes tájszavak', magyar mesteremberek közt divatozó műszerszavak' összeírására, ezekből is a' tagok, valamint más hazafiak is jó csomót küldöttek már be. Ezek' gyűjtése foly.

4. Ns. Esztergom és ns. Komárom vármegye megke- resvén a' Társaságot köznépi magyar dalok', szokások', játékok' feljegyeztetésére, annak következtetésül a' Társaság' minden tagjához körlevél ment, 's mostanig köznépi magyar dalokból öt külön gyűjtemény jött be. Foly ezek' megvizsgálása 's a' java sajtó alá kerülend.

6. Mivel a' Társaság neve alatt kiadandó nagy szókönyvhez, minden magyar szó' hosszas összegyűjtése, megbírálása miatt több esztendő kívántatik, más külföldi társaságok' ilyen munkálatinak példája szerint, el van fogadva néhány tagnak, kik egyesületben magyarnémet és német-magyar zsebszókönyvet készítenek, ebbeli dolgozásra ajánlkozása, 's mihelyt azt elkészítik, az ülések is által fogják nézni, hogy az országszerte nyilatkozott közkívánság' teljesítésére hajló készségét a' Társaság kötelessége szerint előlegesen is bebizonyítsa. Ezen zsebszókönyvet azonban a' Társaság még nem fogja magáénak vallani, 's azért kijöttét csak úgy eszközli, mint más külön írók' munkáját.

6. A' miben magyar helyesírásra nézve a' Társaság eddig megegyezett, azt kiadta e' czímmel: Magyar helyesírás' és szóragsztás' főbb szabályai a' m. t. Társaság' különös használatára, Pesten. E' cím mutatja, valamint az előbeszéd, hogy a' Társaság ezzel tétovázás' és tarkaság' elkerülése végett különösen csak a' maga irataiban kíván élni, 's így ha egyéb munkát bocsátand is ki, tagtól, nem attól, de külön ennek neve alatt, erőszakosan nem változtatja az író' önszabályait; mivel az illy szabadra hagyás talán uj tiszta észrevétellel áll elé, mellyet a' Társaság is helyesnek vallhat. Különben is feltétele a' kiadott szabályokon, a' hol kellene, időnként javítani 's ezt a' nagy grammatika' írásakorra fenn is tartotta. Addig is felszólíta minden tagot az augustusi nagy gyűlés, hogy a' kinek mire észrevétele támadna, jelentse, 's a' javítás folyjon. A' nyelvtudomány' osztálya pedig, az 1833ban tartandó nagy gyűlés eleibe fogja adni javaslatát, a' kettős betűk helyett ajánlandó egyes jegyűekről.

7. A' magyar nagy szókönyv' szerkeztetése' mineműségére nézve végig menvén a' heti ülések Gr. Teleki Jósefnek erről készült 's 1817ben megkoszorúzott munkáján, abból, a' mint elfogadák, némelly hozzáadásokkal készítik el a' nyelvtudomány' helybeli tagjai az előrajzot. Ez majd minden tagnak maga ahhoz tartása végett, meg leszen küldve.

8. Az elavult magyar szavak' és régi szószerkeztetés' tekintetéből nevezetes régi magyar kéziratok közül e' négyet:

- a) Az ó testamentumbeli némelly proféták 1382ből.
 - b) Bátori László' Bibliája 1450ben.
 - c) Halabori Pap Bertalan' fordítása az ó testamentumból 1508ban.
 - d) Velykee György magyar zsoltáros könyve 1522ből, máskép Sárospataki codex,
- Iratja a' Társaság, könyvtára' számára; az Igazgató tanácstól arra költség' rendelése után.

II. MUNKÁK' KIADÁSA.

1. A' Társasághoz érkezett be megvizsgálás és ki-
nyomtatás végett mind össze 45féle kézirat. Ezekből

a) A' fordításra hirdetve volt színjátékok közül való 9.
E' kilenczből elfogadott a' Társaság hármát, 's 1833ban
ki is jönnek, u. m. Goethe' *Iphigeniáját*, ötös jambusok-
ban Kis Jánostól; A' Nők' *iskoláját* Moliereből Árvay
Gergelytől hatos jambusokban; A' *nőtelen philosophust*
A. Notából, Császár Ferencztől, prosában. Egy, újra
fordítójának adatott igazítás végett; 3 még vizsgálat
alatt van; kettő egészen visszament.

b) A' többi 36 kézirat közül kettő el van fogadva 's
kijő e' czímmel: Egyik „*Horatius' levelei*“ alexander-
versekben Kis Jánostól 's azokhoz Wieland' magyarázó
jegyzetei Kazinczytól. Másik „*Grammatica ungarica ad
uso degl' Italiani*“ Császár Ferencztől 21 vizsgálat alatt
van még. Egy az évkönyvbe vétetik fel. Egyet írója
megint magához vett. Egy újra írójának küldetett iga-
zításra. Tíz egészen visszament.

c) A' Társaságtól fordításra kijegyzett külföldi 71
színjáték közül az említett 9 bejöttön kívül, fordítója
találkozott 35 darabnak.

2. A' Társaságtól hasonlóan fordításra kihirdetett
61 tudományos munka közül el van foglalva 54, mellyek'
beküldése 1833ban következik, mivel az egy egy munkát
többnek is fordíthatására kiszabott verseny időhatár
1832vel végződött.

3. Az évkönyvek' első kötetét tevő kéziratok'
nyomtatása 1833. Januariusában kezdődött. Áll ez, a'
September 8d. 1832. volt közülésben felolvasottakból 's
egyéb tudós értekezésekből, mellyeket az augustus-
septemberi nagy gyűlés elfogadott. Az első kötet meg-
jelente hirrre leszen téve ujságokban.

4. Közrendűeknek, gazdaságbeli javítások', talál-
mányok', felfedezések', jóra serkentő példák' olvashatása'

tekintetéből, lépés van téve egy szakaszonként kijövő gyűjteményhez.

5. Ezen czikkely alatt említetik a) a' most eleinte egy jutalomnak, melly 200 darab aranyból áll, ki-járása. Itélte azt az augustus-septemberi nagy gyűlés az 1831. megjelent munkák között e' czíműnek: Árpád. Irta Horvát Endre. Pesten, 1831. Felolvastattak a' September 9d. volt közülésben az e' mellett szóló okok, hol e' következő 3 munka: Nyíry, tudományok össze-sége, Tessedik' utazása Franciaországban, 's Vörösmarty-tól Csongor és Tünde, mint a' többek között jelesebbek voltak megemlítve betűrendben.

b) A' martiusi nagy gyűlés' ajánlására az Igazgató-ság évről évre 100 darab aranyat tett ki jutalmul, egyik esztendőben eredeti szomorú, másokban vigjátékra. Ennek kihirdetése 1832b. Martius 24dikére esvén 1833nak Mar-tiusa 24dikéig szomorú játékok' kézíratait várja be a' Társaság megvizsgálásra.

c) Az augustus-septemberi nagy gyűlésből a' törté-nettudomány' osztályának javaslatára az Igazgatóság' helybenhagyásával felszólítás ment a' Társaságnak egyik bécsi tagjához, hogy az ottani cs. könyvtárban lévő magyar históriai emlékek' czímeit 's tartalmát összeírja. Így egy más taghoz Peschierába, hogy a' közelében fekvő milanói könyvtárban hasonlót tegyen. Következ-nek, költség gyűltével több illy fürkészések, hogy a' magyar históriának hézagai pótol tassanak.

III. MUNKÁK' MEGBIRÁLÁSA.

A' Tudománytár czímű folyóirathoz gyűlt, mintegy két kötetnyi kézirat, mindeniket 20 ívvel számlálván. Teszik azt birálatok, jelentések, mellyeket a' Társaság' tagjai a' m. kir. birodalomban kijött akármi nemű 's nyelvű munkákról készítettek, 's kivonatok külföldi literaturáknak 1831en innen elétűnt nevezetesebb termé-

keikből. Az első kötet sajtó alatt van, 's mihelyt megjelenik, felőle tudósítás fog szólni.

IV. JUTALOMKÉRDÉSEK.

Négy olvastatott fel September 8d. a' nemes Pest Vármegye palotájában tartott közülésben, melyet Ő cs. k. Főherczegsége, Ország Nádorispánja 's a' Társaság' törvényes Pártfogója, kegyes jelenlétével díszesített. Ketteje azért szól 1831re, mivel az akkor meg nem tarthatott közülés' hiányát a' Társaság pótolni kívánta. Kiosztás és ujságokba tétel által ismereteseek már, azonban itt is következnek:

1831re

Nyelvtudományi kérdés.

Melleyek, hányfélék, melly eredetűek és saját jelentésűek egyfelől a' r a g a s z t é k o k (suffixa) vagy is azon szók és szótagok, melleyek által a' magyar nevek' és igék' értelme módosítatik 's meghatároztatik? másfelől a' s z ó k é p z ő k (formativa)? Milly változásokat okoznak és szenvednek ragasztáskor és szóképzéskor, 's végre, melly nemű gyökökhez szövetkeznek az utóbbiak?

Philosophiai kérdés.

Minthogy a' philosophia' minden ágának kifejtése 's hazánkban terjesztése leginkább az által eszközölhető; ha nemzeti iróink a' philosophiára nézve szüntelen szemők előtt tartják, milly sikerrel dolgozának elődeik, vagy miben 's mi okra nézve maradának hátra; ez a' kérdés: Tudományos mivelődésünk' története időszakonként mit terjeszt elénkbe a' philosophia állapotja iránt; és, tekintvén a' philosophiát, miben 's mi okra nézve vagyunk hátrább némelly nemzeteknél?

1832re

Históriai kérdés.

Millyen befolyások volt honi városinknak nemzetünk' kifejtődésére és csinosbulására?

Mathesisi kérdés.

Számláltassanak elő a' nevezetesb eddig felvett módok, mellyek szerint mind az összenyomhatatlan, mind az összenyomható híg test indítja az erőműveket; jeleltessenek ki mindeniknél a' híg test szülte okozatok és szoros megmutatásokkal erősítessenek meg; végre adassék elő, mellyik mód előzi meg a' többit, 's melly tekintetben?

A' nyelvtudományi és mathesisi kérdés' megfejtése 1833. Martius 8dikáig, a' philosophiai és históriaié pedig 1834. Martius 8dikáig váratik be a' Társaság' titoknokához, a' szerző' nevét magában foglaló lepecsételt levél mellett, mellynek külsején, valamint a' megfejtés' első lapján a' szerző' neve helyett, utasítás végett ugyan azon jelmondás álljon.

V. TUDOMÁNYOS UTAZÁSOK.

Ezekre mostanig sem került alkalom elé.

B.**A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG' PÉNZTÁRÁNAK
ÁLLAPOTJA 1832 VEGEVEL.**

I. Jövedelem.		Pengő pénzben			
		kötelezők- ben		kész pénzben	
		Rf.	kr	Rf.	kr
A) Maradott 1831. December 31-dikén					
a' pénztárban, még pedig:					
1. Alapított tőkekben, melyek'					
ajánlása esztendőnként követ-					
kező sorban történt, a' summák					
az alapítóknál maradván:					
1826.					
Gróf Széchenyi István . .	60,000				
Gróf Vay Ábrahám . . .	8,000				
Gróf Andrásy György . .	10,000				
Gróf Károlyi György . . .	40,000				
Gróf Széchenyi Pál . . .	10,000				
Gróf Batthyány János . .	10,000				
Ifj. Gróf Esterházy Mihály	10,000				
Neczpáli Justh Gábor . . .	1,000				
Gróf Teleki József, Ádám, Sá-					
muel és László testvérek	5,000				
Ifj. Gróf Esterházy Károly	10,000				
Pallini Inkey Imre . . .	1,000				
Gróf Festetics László . .	10,000				
Szepesi Szabó István . . .	200				
1827.					
József Főherczeg, Nádor	10,000				
Gróf Cziráky Antal . . .	3,000				
Pápay Sámuel	1,000				
Herczeg Batthyány Filep	40,000				
Gróf Keglevics János . .	4,000				
Gróf Zay Károly	2,000				
Báró Mandell Károly . .	1,000				
Kopácsy József, Püspök .	1,000				
1828.					
Jankovich Miklós	1,000				
1830.					
Gróf Károlyi István . . .	20,000				
Gróf Károlyi Lajos . . .	10,000				
Sz. kir. Buda' fővárosa . .	2,000				
Ide járúl Gróf Pálffy Ferencz					
míg él 400 p. f.tal eszten-					
dőnként 1826-tól.					
2. Kötelezőkben jött által,					
néhai Sándor István' ha-					
gyományaképen az or-					
szág' pénztárából . . .					
	8,840				
		279,040			

		Pengő pénzben			
		kötelezők- ben		kész pénzben	
		Rf.	kr	Rf.	kr
Általhozat		279,040	—		
3. Kész pénzben, még pedig					
a) Alapítványokban					
Vedres István' 1830ban					
ajánlott 's 1831ben le-					
fizetett alapítvány tő-					
kéjében . . . 200 f.					
Vághy Ferencz					
Dec. 17kén 1831. 400 f.					
Hont Vármegye'					
küldeményében 20 f. 44 kr.					
Sándor István' ha-					
gyományaképen					
az ország' pénz-					
tárából kész pén-					
zül 967 f. 6 kr.					
b) Az említett esz-					
tendőben lefi-					
zetett kamatok					
tőkésítendő $\frac{1}{6}$ 2,165 f.					
c) Folyó költsé-					
gekre . . . 4,073 f. 27 kr.					
				7,826	17
B) 1832ben jött be:					
1. Alapított tőkéken, mellyek					
az alapítóknál maradtak					
Báró Prónay Sándor		2,000	—		
Ürményi Ferencz		2,000	—		
Bujanovics Sándor' alapít-					
ványa		400	—		
Villax Ferdinand, zirczi Apát'					
alapítványa		1,000	—		
2. Befizetett és tőkésítendő ala-					
pítványokban:					
A' győri evang. gyülekezet'					
közadománya		—	—	231	14
Fejér Vármegye' két rendű					
küldeménye		—	—	610	20
Kolosváry Sándor' alapítványa		—	—	400	—
Döme Károly' alapítványa .		—	—	300	—
		284,440	—	9,367	51

	Pengő pénzben			
	kötelezők- ben		kész pénzben	
	Rf.	kr	Rf	kr
Általhozat	284,440	—	9,367	51
Perlaky Károly' alapítványa	—	—	100	—
Kálmán János' alapítványa	—	—	100	—
Fiume városa' 1000 forintnyi alapítvány tőkéjének 1832. lesfizetett első ötöde . . .	—	—	200	—
V. Ferdinand magyar Király' adománya	—	—	10,000	—
Nagy Szombat sz. kir. város' küldeménye	—	—	200	—
3. Bárá Szepesi Ignácz pécsi Püspök' és Gévay Antal' esz- tendőnkénti ajánlásai, az 600, ez 50 frt	—	—	650	—
4. Az alapítvány tőkének, mint tisztagyümölcsözésűeknek Gr. Pálffy' vitalitiumával együtt, be kellett volna hozniok 21,610 frtot 23 kr. az idén, minden maradék tartozást is ide ró- ván, és így a' tavál künn maradt 3,622 frtot is, (mellyet, mivel Buda városa alapítványa kamatja csak 1831 Febr. Iső- jén 's nem 1830 Novemb. Iső- jén kezdődik, 's nem száztól hatos, hanem száztól ötös ka- mattal fizettetik, 45 forinttal kevesebbre szükség szállítani és így 3.577 fra) és a' Sándor' hagyományabeli 414 frt, ösz- veleg 3,991 frt, de mivel né- melly alapító 's adós, kamat- ját mind eddig nem fizeté le, öszveleg nem jött be több kamatul 1833. Januariusa' el sőjéig mint 18,389 frt, és így künn marad még 3,221 frt 23 kr.	—	—	18,389	—
	284,440	—	39,006	51

	Pengő pénzben			
	kötelezők- ben		kész pénzben	
	Rf.	kr.	Rf.	kr.
Általhozat	284,440	—	39,006	51
5. Eladott nyomtatványokból	—	—	71	24
6. Az esztendő alatt kamatra kiadatván 7,000 frt, jött be kötelezőben	7,000	—	—	—
az egész jövedelem mennyiség	291,440	—	39,078	15
II. Költség.				
1. Két rendű hitelezési költsön	—	—	7,000	—
2. Titoknok', helybeli és vidéki rendes tagok', tisztviselők' és szolgák' fizetése . . .	—	—	6,338	3
3. Nem fizetett vidéki tagok' nagy gyűléskori napdíjaira 's utazási költségére . .	—	—	750	6
4. Nyomtatási, metszési, li- thographiai, könyvárosi, könyvkötői, oklevélkészü- leti költségekre	—	—	2,264	36 $\frac{2}{3}$
5. Bútorozásra, a' pénztárké- születtel	—	—	1,026	18
6. Lakbér' fejében	—	—	715	24
7. Jutalmazásra	—	—	1,132	20
8. Elegy költségekre	—	—	427	51 $\frac{2}{3}$
Marad a' pénztárban	291,440	—	19,654	39
	291,440	—	19,423	36
			39,078	15

III. A' pénzbeli vagyon' állapota.

		Pengő pénzben			
		Egyenként		Együtt	
		Rf.	kr	Rf.	kr
1. Tőkében, még pedig					
a) Gyümölcsözőben mint felebb		291,440			
b) Kiadandóban u. m.:					
1. Fiume városa' alapítvány		200	—		
tőkéjének befizetett ötöde					
2. V. Ferdinand magyar Ki-		10,000	—		
rály' befizetett adománya					
3. Nagy Szombat sz. kir. vá-		200	—		
ros' küldeménye					
4. 1832ben lefizetett kamatok					
nak $\frac{1}{8}$ da a' rendszabások		3,349	50		
szerint tőkésítendő . .					
c) Bejelentett, de még le nem					
tett ajánlásokban:					
1. Torontal Vármegye' gyűj-		1,204	24		
teménye					
2. Bács Vármegyéjé . . .		352	—		
3. Komárom Vármegyéjé .		200	52		
4. Nyitra Vármegye' ajánlása		1,000	—		
5. Fiume Városa' ajánlásának					
maradványa		800	—		
				308,747	6
d) Ide járulnak az esztendei					
ajánlások együtt 1,050					
forint.					
2. Folyó költségekre marad a'		—	—	5,023	46
pénztárban					
3. Elmaradt kamatok					
a) Az alapítóknál mint felebb		2,614	—	—	—
b) Sándor István' hagyományá-					
ban általvett, 's egyéb					
hitelezések után . . .		607	23	3,221	23
együtt .		—	—	316,992	15

Az Igazgatóságnak Posonban Februarius 3dikán 1833.
tartott üléséből.

Gr. Teleki József m.k.

Elölülő.

Döbrentei Gábor m.k.

Titoknok.

III.

ÉLETRAJZOK

A' TÁRSASÁG KIHOLT TAGJAIRÓL,

 KRESZNERICS FERENCZ

tiszteletbeli tag.

Született Vas Vármegyében Ivánczon, hol atyja tanítói 's jegyzői hivatalt visele, 1766ban Februarius' 25kén. Rendes iskolai tanulását Szombathelyen kezdé, Sopronban folytatá, 's Posenban végzé. Ez utóbbik helyen tanulá a' bölcselkedés 's vallástudományon kívül a' franczia, zsidó, görög 's olasz nyelvet; itt gyakorlá magát az ekkoron olly annyira sürgetett 's majd nem szükségessé tett német nyelvben; valamint a' magyar nyelvet is itt kezdé olly szorgalommal mivelní, hogy későbbi dolgozásit csak az itt megízlelt munka' folytatásának tarthatni; névszerint a' még most is kézíratai között fennlévő Magyar nyelvkönyvet itt írá. 1790ben Augustus' 24kén áldozó papnak szenteltetvén majd mint ideigleni segédpap Nádasdra és Salomvárrá majd mint udvari káplán Apáthiba rendelteték; innen pedig mint rendszerinti káplán Ivánczra, utóbb Zala-Egerszegre küldetett. 1793ban Szombathelyen philosophiai iskolák nyittatván a' mathesis' rendes tanítójának nevezeték. E' hivatal' kezdetén a' szép mívék 's bölcselkedésből doctori koszorut szerze; később pedig három kézi könyvet készíte ú.m. *Elementa architecturae civilis*, *Elementa geometriae practicae* és *Exempla mathematica in primis algebraica*. Ezek mind eddig csak kéziratban vagnak. Efféle hivatalos foglalatosságán kívül néhány ifjat külön nevele 's taníta, a' persa 's török nyelvet tanulá,

a' római remek 's honi nevezetesb írókat olvasá, régi pénzeket gyűjte, Julianus Császárainak görög-ből még Posonban végzett magyar fordítását kiadás végett jobbitgató, és a' Der geheime Schlüssel Salamonis című könyvet magyarra fordította. Amaz 1806ban kiadatott Posonban, ez pedig kéziratban vagyon. 1804ben Medgyesi Somogyi Józsefnek Bécsben nevelője 's a' philosophiai tudományokból tanítója lön, 's egyéb dolgai közben e' című munkát írta: Principia doctrinae christianae juxta ductum catechismi romani. Két év múlva pedig előbbi hivatalába visszalépven tiszt e' pontos teljesítése mellett illy című kéziratokat készítte: Diplomata, quae, additis notis et citationibus, collegit Franciscus Kresznerics, és Numi patrii, quos museum Francisci Kresznerics complectitur, conscripti 1808. A' Hébekori philologiai gondolatoknak és az Emlékezet' segítségé-nek huzamos írása, a' Magyar közmondásoknak és egyéb nyelvtudományi jegyzékeknek több évre terjedő gyűjtögetése után 1808ban a' Gyökérrendű magyar szótárt kezdé írni, melly 1831 és 1832ben Budán adatott ki. Többféle kedvetlen körülmények' összecsoportozása majd nem kényszerítve sürgeté, hogy nyugtalan és sanyarú tanítói pályájáról lelépven állapot változtatás felől gondoskodjék; a' mit csak 1812ben teljesíthete, midőn megürülven a' sági fára plebánosnak neveztetett. A' tudós munkálkodástól mint benne természeté 's szükséggé vált foglaltsággal ez új körben sem hagyhatta fel. Mind e' mellett örömet tön, kiváltkép mielőtt melle teljes elgyönygölése vissza nem tartá, mindent, mi a' jó lelkipásztortisztéhez tartozik. Egyéb kisebb és nagyobb ekkorbeli munkái között, mellyeknek egy része nyomtatásban is megjelent, említést érdemel ezen kéziratja: Numi veteres, quos museum Francisci Kresznerics complectitur, conscripti per eundem

1819. in duobus tomis. Számos érdemeinek némi jutalmát aratá ezen megtiszteltetések által: hogy 1822-ben kemencsali alesperesnek téteték, öt évvel utóbb szentszéki birának nevezteték, 's ismét négygyel később 1831ben Februarius' 15kén az alrendű Egyháziak közül egyedül maga a' magyar tudós Társaságban tiszteletbeli tagnak választaték. Meghala 1832ben Januarius' 18kán. Mindezeket bővebben olvashatni az 1832diki Tudományos Gyűjtemény' VIII. d. és a' magyar tudós Társaság' Évkönyveinek I. kötetében.

Szilasy.

—II.—

IMRE JÁNOS

a' philosophia' osztályában volt helybeli első rendes tag.

Szül. Octob. 6d. 1790ben Nagy Fügeden Heves Vármegyében. Atyja helybeli kántor 's oskolamester hivatalt viselt. Tanulását szülőtte földén kezdve többi iskoláit Gyöngyösön és Egerben folytatta és végezte. Tanulási 's erkölcsi kitűnő jelességével a' legnagyobb pártfogóknak kegyelésit érdemlette meg. 1805. Sept. 9d. az egri érseki nevendék papok' számába vétetett fel; hol is a' philosophiát 's theologiát dicséretes előmenettel tanulván, már 1808diki Aug. 30án a' philosophiai doctori diszt a' pesti kir. tud. Egyetemen elnyerte. A' pap nevelő intézetből kilépven azonnal az egri érseki Lyceum' könyvtárának őrségével tiszteltetett-meg 1812ben Octoberben. 1813. Május 2án kiállván minden theologiai szoros vizsgálatokat theologiai doctorságra a' pesti kir. tud. Egyetemen emeltetett. És így már mind a' két karbeli doctori koszorúval ékesülve 1813. Junius 19d. áldozó papnak kenetvén fel az egri érseki káptalannak káplányává neveztetett előbbi hivatalának is megtartásával. A' tudományi pályán tágosb kör nyílék előtte midőn 1814. az ottani nevendék papság' theologiai vezetőjének el-

választatván, egyszer'smind az egri Lyceumban segéd tanítóságot nyert, melly hivatalokat egyesítve két esztendeig viselte. Ezután a' philosophiának rendes tanítói székére hivatott. E' helyhezetében, minekutána 1818. nyomtatásban kibocsátani kezdett és 1821. szerencsésen bevégzett philosophiai munkájával a' köz figyelmet egészen magára vonta; azonkívül, hogy a' pesti egyetemi philosophiai Kar kebelebeli doctori tagsággal megtisztelte; néhai Szűcs Antalnak a' philosophiai híres Tanítójának a' philosophiai Kar' igazgatására történt előléptével megüresült rendes kir. egyetemi tanítói székre, a' több jeles vetélkedők kövül őtet nevezte ki fölséges Urunk 1822. Decemb. 4én. Ezen fő tanítói széken emelkedett neve azon dicső fokra, mellyről nem csak tudományosságának sugári terültek mindenfelé hazánkban; hanem egyszer'smind az ifjú elméket világító tanításával felderítvén jótékonyan érlelé azon gyümölcsöket, mellyek számtalan tanítványiban nem csak kik itt alatta, hanem kik másutt is kiadott és oskolaiúl elfogadott könyveiből vették oktatásokat, országszerte tenyésztek. Itt nyílt azon nagy tér előtte, mellyen, a' mint önnön, úgy ezerekre számítható tanítványinak tökéletesítésére is legutolsó pihenéséig szakadatlan fáradozott. Közönségesen megesmért ügyessége azt a' tekintetet is megszerzé Imrénék, hogy a' philosophiai Kar' Dekánságára is elválasztatnék; mellyet $18\frac{2}{3}$ és $18\frac{2}{7}$ egymásra következő oskolai években férfiúi elszántsággal viselt, az ezen terhes hivatallal összeszótt nehézségektől semmit nem irtóztván. És hogy a' theologiai Kar is megbizonyítaná, mennyire ohajtotta a' jeles Theologust is kebelébe fogadhatni, 1828. kebelbeli tagjai közé méltatta. Az egri Érsek's Patriarcha Pyrker János Ő Excellentiája Heves és Szolnok Vármegye' táblabíróságával diszesítette 1827. A' magyar tudós Társaság Igazgatósága, Posonban November 17dikén 1830ban a' philosophia osztályába 2dik tagnak nevezte ki. Döbrenteinnek pedig

Februarius 20dikán 1831ben Titoknokká választásával első tag lett, fizetéssel. — Nyomtatásban megjelent munkái illy renddel következnek: 1. *Amicum foedus rationis cum experientia, seu Philosophia crisi recentissima deducta.* a) *Introductio in universam Philosophiam.* Pars I. *philosophiae theor. Logica.* Pestini 1818. 8. — b) *Pars II. philos. theor. Metaphysica pura.* Pestini. 1819. 8. — c) *Pars III. Metaphysica applicata* (Cosmologia, Anthropologia, Theologia) *ibid.* 1821. 8. — d) *Pars IV. Aretologia* (Ethica) *ibid.* 1824. 8. — 2. *Logica novis curis edita.* *ibid.* 1824. 8. — 3. *Metaphysica pura cum historia ejusdem.* nova edit. *ibid.* 1825. 8. — 4. *Metaphysica applicata,* nova edit. *ibid.* 1827. 8. — 5. *Aretologia novis curis edita.* *ibid.* 1829. 8. — 6. A' bölcselkedésnek első darabja, a' Gondolkodás tudománya. Pesten. 1829. 8. — 7. A' bölcselkedésnek második darabja, az Észmérés tudománya. Pesten. 1829. 8. — 8. *Logica, iterum novis curis aucta.* Pest. 1830. 8. — 9. Az ifjú bölcselkedő. Pesten 1830. 8. melyet a' magy. kir. tud. Egyetemnek félszázados ünnepe' alkalmával a' köz életre kilépendő tanítványinak az élet' boldogságára vezető kalauzúl készített a' boldogúlt. Philosophiai szótárhoz tett előkészületeiből többet adott bé a' Társaságnak, valamint több, osztályabeli reábizott tárgyak kidolgozását. — Imrének emberszerető, 's nyájasan kedveltető társalkodása, a' tudományossággal párosított szép ízlése, mellýet drága 's válogatott kép, rajz, 's művészi ritkaságok' gyűjteménye is nyilvánosított, ötöt sorsosi közt szembetűnőleg megkülönbözteté; 's valamint a' tanuló Ifjúságnak, úgy minden rendű embertársainak határtalan bizodalmát erőltetés nélkül megnyerni, 's bírni mintegy hatalmában állott. — Ezt a' jeles tudóst, mély hatású philosophust, a' magyar nyelvnek tanítványai közt lelkes terjesztőjét, tisztelt emberbarátot, jó keresztényt, buzgó

papot, korunk 's hazánk litterátorát, mint munkásságának áldozatját; majd három hónapig tartó tüdő sorvadásból következett halál sirba ragadta 1832. Majus 12d. életének 42ik évében. Az elhunynak hideg tetemeit nem csak az egész al 's fő osztálybeli tanuló ifjúság, 's velek a' tanító Karok, 's a' magy. tud. Társaság' itteni tagjai; hanem a' két rokon városnak igen számos minden rendű 's nemű lakosa mély szomorúság' kijelentésével kísérte; háláadó tanítványi pedig egymást felváltva vállalkon vittékki szeretett Tanítójok' földi részét a' váczai ut melletti temetőbe. Köemlék emeltetését sirjára közakarattal igérték meg.

Szalay Imre.

V III.

BÁRÓ ZACH FERENCZ

levelező tag.

ZACH János, Ferencz, Vitus, Fridrik, született Pesten 1754ben Junius 16án. *) Édes atyja volt Zach József, philosophia 's orvosi tudomány Doctora Pesten; és az Invalidusok' házának physicusa.

Oskolai tudományinak végeztével magát katonaságra szánván austriai cs. k. szolgálatba lépett. Minekutána darab ideig a' seregnél volt, tudományai bővítése végett Német, Olasz, Francz, és Angolországokba melly utóbbiban 1783ben érkezett, tett utazásokat. Darabig Londonban mulatván, ugyan ott az astronomia ama nevezetes kedvelője 's pártolójának Gróf Brühlnek a' saxóniai választó fejedelemség londoni követjének ismeretségébe jutott, kinek kevés idő alatt különös kegyeit megnyervén, 's vele Angliában széllyel járván mind a' theoretica

*) A' lipcei „Conversations Lexicon“ Posont említi születése helyének. De hogy Pesten született arról Schedius Lajos tiszteletbeli tagnál hiteles tanúirat van.

mind kivált a' practica astronomiában sokat tett. Hihetőképen ugyan ezen pártfogó volt, ki, amaz általában minden tudományok', 's különösen az astronomia' fejedelmi Maecenasat, saxgothai II. Ernesztet midőn az 1786ban Angliában lett volna Zachra figyelmeztette, ki- nek is társaságában még azon esztendőben Németország- ba visszatérvén Berlinbe Dresdába 's a' t. astronomiai utazásokat teve. 1787ben minekutána már az előtt testvér bátyjával Zach Antal cs. kir. tábori szertár és General Quartélymesterrel ki magának Therésia rendje' keresztét érdemlette bárói rangra emeltetett volna, a' fejedelem által az akkor még hercegi palotában lévő csillagnéző torony igazgatójává nevezteték 's a' Herczeget azon esztendei provencei utazásaiban kísérte, honnét Juliusban tért vissza. Ő vitte II. Erneszt kívánatára Gotha mellett a' seebergi gazdagon felkészült a' csillagnéző intézet építetését, mellyet a' nagy lelkű Herczeg magános jövedelmeiből alapított, 's azon intézetet rövid időn európai közhirűvé tudá tenni.

1801ben saxgothai Alezeredes, 1802ben Ezeredes lett, 1804ben pedig az Eisenbergben lakó özvegy saxgothai Herczegasszonynak lévén Udvarmestere, a' seebergi csillagnéző torony igazgatóságát mellyet 1787. óta olly dicsér- rettel vitt, letette. Sokan a' most élő legnagyobb ma- thematicusok és astronomusok közül neki köszönhetik mind tudományos kimiveltetésüket, mind hivatalos alkal- kalmaztatásokat, kik közül csak a' Burkhardt, Gauss, Lindenau, Bohnenberger, és Enkéket említjük. A' ma- gyarországi astronomusokra, Pasquichra, Bogdanichra igen foganatos behatása volt. Azon remek földabrosz- nak, mellyet Lipszky Magyarországról 1806ban kiadott, tökéletesítését, sok tekintetben azon szíves részvételnek köszönhetjük, mellyet Zach Ferencz ennek kidolgozásá- ban mutatott. Ezt bizonyítják Lipszky, Schedius, és Bogdanichnak ez iránt 1798. és utóbbi esztendőkben vele folytatott levelezései, mellyek az „Allg. geogr. Ephe- meriden“ II. és következő darabjaiban ki vagynak nyom-

tatva. — 1804. és 1805ben kísérelője volt az özvegy Herczegnének Franciaországi útjában, 's ez alkalommal mind a' geographiát mind az astronomiát, újra sok, és különféle adatokkal gazdagította. Letétén seebergi hivatalát 1806ban, attól fogva jobbadán külső országokban, nevezetesen a' Herczegné kísérelői között Párisban és Olaszországban élt, nem mulatván el azonban semmi alkalmat, mellyet foganatosan a' tudományok' előmozdítására fordíthatott. Így, munkálta nagy részvéttel mind a' nápoli, mind később a' luccai csillagnéző tornyok felállítatását. 1814től 1828ig leginkább Genuában tartózkodott, midőn Schweizba utazván, darab időre Genuából, Genfbe és Elfenauba költözék. 1830ban Párisba ment, minthogy belső kő miatt rég szenvedett, magát Dr. Civiale által operaltatni, mellyen szerencsével általt esett. A' m. t. Társaság 1832ben Martius 12dikén választotta levelező tagjának, mellyről tudósítatása 's oklevele az austriai cs. k. követség' útján küldetett el. Párisban holt meg 1832. eszt. September 3dikán mikor a' kiütött cholera őtet is elragadta.

Különféle, évszaki és folyóírásokban széllyel talál-tató, apróbb értekezései, bírálatjai, 's jegyzékein kívül, egyéb munkái: *Tabulae motuum solis novae et correctae, ex theoria gravitatis et observatt. recentiss. erutae; quibus acc. fixarum praecip. catalogus novus ex observatt. astron. a. 1787—90. in spec. astr. Goth. hab. — Gothae. 1792. 4to. Neufrauzsicher hundertjühr. Kalender mit dem Gregor. verglichen, (in Verbind. mit J. F. Wurm herausgeg.) Gotha. 1797. fol. Allgem. geogr. Ephemeriden. Weimar, I. II. Jahrg. 1798—99. 8. Vorübergang des Merkurs vor der Sonne den 7ten Mai 1799. beob. zu Seeberg, Bremen, Göttingen, Reichenbach, Coburg, Cassel, preuss. Minden, Paris, Amsterdam, Ofen, etc. — Gotha, 1799. 8. Astronomische Tafeln der Sonne in Zeit vom ersten Puncte d. Frühlings Tag und Nachtgleichen, u. ihrer mittl. Bewegung für Monate u. Tage, zur Verwandlung d. Sternzeit in mittl. Sonnenzeit als*

MS. für Freunde: Gotha, 1799. 8. E. F. Goldbach's neuester Himmels Atlas z. Gebrauch f. Schulen u. akad. Unterricht, in einer neuen Manier, mit dopp. schwarzen Sternkarten bearbeitet, revidirt von Franz v. Zach. Weimar, 1799. 4 Bl. querfol. Monathliche Correspondenz zur Beförderung d. Erd u. Himmelskunde. Gotha, 1800—1813. 8. Fixarum praec. catalogus novus in ascensu recta et tempore ex obss. in spec. astron. Seeberg, 1787—99. hab. et ad init. a. 1800. constr. -- Suppl. ad catal. fixar. a. 1799. ed. Gothae, 1804. 8. Astronom. Tafeln der mittl. geraden Aufsteigung der Sonne in Zeit u. ihre mittl. Bewegung für Mon. u. Tage. Gotha, 1804. 8. Tabulae motuum solis novae et iterum correctae ex theoria gravitatis cl. de La Place et ex obss. recentiss. — Suppl. ad tabb. mot. sol. a. 1792. ed. Gothae, 1804. 4. Tabulae speciales aberrationis et nutationis in ascensionem rectam et in declinationem, cet. una cum insigniorum CCCCXCIV. stellarum zodiac. catalogo novo cet. Gothae, 1806—7. 8. Nachricht von der kön. preuss. trigonom. u. astronom. Aufnahme von Thüringen und dem Eichsfelde und der herzogl. Gothaischen Gradmessung zur Bestimmung der wahren Gestalt der Erde. Gotha, 1806. 4. Erster Theil. Tables abrégées et portatives de la lune. — Gotha, 1809. 4. Nouvelles tables d'aberration et de nutation pour 1404. étoiles. Gotha, 1812. 4. Suppléments aux nouvelles tables cet. Marseille, 1815. 8. L'attraction des montagnes et ses effets sur les fils-à-plomb cet. Marseille, 1815. 8. Almanaco Genovese.

György Sándor.

TARTALOM.

	<i>lap.</i>
I. A' Társaság Pártfogója	3
II. Előszó	4
III. Igazgató tagok	4
IV. Titoknok	5
V. Tiszteletbeli tagok	3
VI. Rendes tagok	8
VII. Levelező tagok	12
VIII. A' Társaság tisztviselői	17

HOZZÁADÁS.

I. A' magyar tudós Társaság rendszabásai	19
II. A' Társaság Igazgatóságának jelentése az 1832beli munkálodásról és pénztárról	28
III. Életrajzok a' Társaság kiholt tagjairól	40
1. Kresznerics Ferencz + Januarius 18d. 1832.	40
2. Imre János + Majus 12d. 1832.	42
3. B. Zach Ferencz + Sept. 3d. 1832.	45

1834-re é 1835-re Németország
nem jellel meg

Schweitz

SZERKEZTETTE
DÖBRENTAI GÁBOR.